25-мӗш ҫул тухать. Хакӗ 20 пус.

1943
ЯНВАРЬ
13
ЮНКУН
10(6247) №

Пӗтӗм тӗнчери пролетарисем, пӗрлешӗр!

ЧӐВАШ КОММУНИ

ВКП(б) ОБКОМӖПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧӖН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧӖН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧӖН
ХАҪАЧӖ

Чӑваш АССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Обкомӗнче

Лашасене пӑхас тата вӗсемпе усӑ курас ӗҫри обезличкӑна пӗтермелли мерӑсем ҫинчен

Ҫак кунсенче Чӑваш АССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Обкомӗн бюровӗ лашасене пӑхас тата вӗсемпе усӑ курас ӗҫри обезличкӑна пӗтермелли мерӑсем ҫинчен тӑракан ыйтӑва пӑхса тухнӑ.

Совнаркомпа Обком бюровӗ ҫакна ҫирӗччӗн палӑртнӑ: райкомсемпе райисполкомсем тата ҫӗрӗҫ органӗсем нумайӗшӗсем лашасене хуняттарас ӗҫ ҫине тивӗҫлипе ҫавӑрӑнса пӑхмаҫҫӗ, лашасене мӗнле пӑхса усранине тата вӗсемпе мӗнле ӗҫленине сӑнаса тӑмаҫҫӗ. Ҫакӑ вӑл пачах та юрӑхсӑр ӗҫ. Ҫавна пула нумай колхозсенче лашасене пӑхас ӗҫре обезличка сарӑлнӑ, начарлатнине тата хӗненине пула чылай лашасене стройран кӑларнӑ. Шупашкар районӗнчи «Урожай» колхозра 40 лашаран 30 лаша вӑтам виҫерен те чакса начарланнӑ, 9 лаша вара пачах начарланса ҫитнӗ. Улатӑр районӗнчи «Красный луч» колхозра 25 кӗсререн 16 кӗсре хӑм пӑрахнӑ. Пӗр Ишлей районӗнче кӑна хӑм пӑрахнӑ кӗсресем 109 пуҫ шутланаҫҫӗ. Конюхсене часчасах улӑштарни ҫинчен калакан фактсем нумай. Сӑмахран, Ҫӗрпӳ районӗнчи «Кульмет» колхозра 1942 ҫулхи тӑватӑ уйӑх хушшинче старшин конюхсене пилӗк хутчен улӑштарнӑ, Канаш районӗнчи «Комсомол» колхозра вара вунӑ уйӑх хушшинче вуниҫӗ конюх улшӑннӑ. Нумай колхозсенче лашасене уйрӑм колхозниксем ҫумне ҫирӗплетмеҫҫӗ. Лашасене лайӑх пӑхса усранӑшӑн тата вӗсемпе кирлӗ пек ӗҫленӗшӗн конюхсемпе лавҫӑсене ӗҫкунӗсем хушса памаҫҫӗ. Ҫавӑн пекех лашасене начар пӑхнӑшӑн ӗҫкунӗсем катса юлмаҫҫӗ. Лашасем хуняттарас, вӗсене пӑхас ӗҫе ҫавӑн пек тимсӗр туса пынине пула ҫитӗннӗ лашасемпе тихасем вилни те пулкалать.

Чылай колхозсенче лашасене хӗлле пӑхса усрама начар хатӗрленнӗ. Шупашкар районӗнчи «Урожай», «Трнер» колхозсенче паянхи кунччен те витесене юсаса ӑшӑтман. Выльӑх апачӗсене конюхсене актсем тӑрӑх уйӑрса паман, ҫавӑн пекех ҫураки вӑхӑчӗ валли апат-ҫимӗҫ запасне уйӑрса хуман. Нумай колхозсенче выльӑх апачӗсене виҫесӗр, нормӑсӑр расходлаҫҫӗ. Кашни лашана тийне кура уйрӑм виҫепе тӑрантарассине организацилемен. Уйрӑм колхозсенче выльӑх апачӗсене вӑрланӑ тӗслӗхсем те пур.

Нумай колхозсенче кӳлмелли хатӗрсене тата транспорт инвентарӗсене кирлӗ таран туса хатӗрлемен, вӗсене ремонтлассине тата ҫӗнӗрен тӑвассине колхозсенче хӑйсенче йӗркелемен. Уйрӑм колхозсенче транспорт инвентарӗсемпе кӳлмелли хатӗрсене колхозниксен килӗсем тӑрӑх сапаласа пӗтернӗ.

Чӑваш АССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Обкомӗн бюровӗ ҫӗрӗҫ халӑх комиссарне Малов юлташа райисполкомсен председателӗсене тата ВКП(б) райкомӗсен секретарӗсене ӗҫлекен лашасене пӑхассине лайӑхлатас тӗлӗшпе татӑклӑ мерӑсем йышӑнма хушнӑ. Ҫав шутпа зооветработникӗсемпе пӗрле 1943 ҫулхи февралӗн 1-мӗшӗччен колхозсенчи лашасем мӗнлине пӗтӗмӗшпех тӗплӗн тӗрӗслесе тухмалла. Лашасем мӗн чухлӗ мӑнтӑррине палӑртса тухса, начарланса кайнӑ лашасене вӑйлӑнрах тӑрантарма тытӑнмалла. Ҫак ӗҫ валли чи лайӑх апат-ҫимӗҫсем уйӑрас пулать. Начарланса вӑйран кайнӑ лашасене нумай вӑхӑтлӑха кашма тӑратас пулать.

Пӗтӗ кӗсресене палӑртса тухса, пӗтӗленни ултӑ уйӑх ҫитнӗ кӗсресене йывӑр ӗҫе кӳлме чармалла. Хӑмласси икӗ уйӑх юлсан тата хӑмланӑ хыҫҫӑн 15 кун хушши кӗсресене кирек мӗнле ӗҫрен те хӑтармалла. Кашни хӑмланӑ кӗсрешӗн, лайӑх пӑхса ҫитӗнтернӗ кашни тихашӑн, СССР Наркомземӗн инструкцийӗ тӑрӑх, конюхсемпе колхозниксене тата бригадира вӑхӑтра ӗҫкунӗсем шутласа памалла.

Колхозсенче тихасене пӑхса усрас ӗҫ мӗнле пынине хуллен тӗрӗслесе тӑмалла. Ҫамрӑк тихасене ӗҫлекен лашасенчен уйӑрмалла, вӗсем валли чи лайӑх та ӑшӑ витесем уйӑрса памалла, вӗсене пӑхма ятарласа конюхсем уйӑрса ҫирӗплетмелле.

Райисполком председателӗсемпе ВКП(б) райкомӗсен секретарӗсене тихасемпе ҫамрӑк лашасене пурне те тӗрӗс-тӗкӗл пӑхса ҫитӗнтерес тӗлӗшпе тивӗҫлӗ мерӑсем йышӑнма хушнӑ. Пӗр-пӗр тиха вилес пулсан, ҫав ыйтӑва ҫийӗнчех колхоз правленийӗсен, райисполкомсен ларӑвӗсенче сӳтсе явмалла, тиха вилнишӗн айӑплисене ҫирӗп ответ тыттармалла.

Колхоз председателӗсене, райисполком председателӗсене лашасене пӑхас тата вӗсемпе ӗҫлес ӗҫри обезличкӑна халех пӗтерме хушнӑ. Конюхсем часчасах улшӑнса тӑнине пӗтерес тӗлӗшпе тивӗҫлӗ мерӑсем йышӑнмалла, конюхсем пулма ҫитӗннӗ колхозниксенчен уйӑрмалла. Ӗҫрен тавӑрӑнсан, лашасене колхозниксенчен йышӑннӑ чухне конюхсен яланах тӗплӗн тӗрӗслесе тухмалла. Лашана йӗркеллӗ мар тавӑрсан, ҫакӑн ҫинчен колхоз председательне е унӑн заместительне пӗлтермелле. Лашасене йӗркесӗр те тискеррӗн тыткалакан колхозниксене ответ тыттармалла. Ӗҫлекен лашасене пурне те тата мӗнпур транспорт инвентарӗпе кӳлмелли хатӗрсене бригадӑсем ҫумне ҫирӗплетмелле, бригадӑсенче вара — лашапа ӗҫлекен колхозниксем ҫумне ҫирӗплетмелле. Лашасен сывлӑхӗшӗн пӗтӗм ответлӑха бригадӑсемпе лаша ҫирӗплетсе панӑ колхозниксем ҫине хумалла. Лашапа яланах пӗр колхозник ӗҫлемен чухне (пӗрешкелӗ кӳлсе ҫӳренӗ чухне, приводра ӗҫленӗ ҫӗрте, харпӑрхӑйӗн ӗҫӗпе кайнӑ чухне тата ытти те) лашашӑн, ӑна кама шанса панӑ, ҫав колхозник ответлӑ пулса тӑрать.

Лашасемпе туллин усӑ курас тата вӗсене тӗрӗс ӗҫлеттерес шутпа, колхозсемпе райисполкомсен председателӗсене, ВКП(б) райкомӗсен секретарӗсене кашни колхозрах кӳлмелли хатӗрсемпе транспорт инвентарӗсене юсас тата ҫӗнӗрен тӑвас ӗҫе организацилеме хушнӑ. Кӳлмелли хатӗрсемпе транспорт инвентарӗсене юсама тата ҫӗнӗрен тума кашни колхозрах опытлӑ колхозниксене уйӑрмалла. Кашни лаша ҫумне лайӑх виҫҫе тунӑ кӳлмелли хатӗрсен комплектне ҫирӗплетсе памалла.

Юлашки вӑхӑтра колхозсенче лашасем кӳлнӗ ҫӗрте кутлӑхпа усӑ курма пӑрахни тӗрӗс мар япала. Колхоз правленийӗсене кутлӑхсем тӑвас ӗҫе организацилеме хушнӑ. Колхоз тулашӗнче ӗҫлекен лашасене обязательнӑй йӗркепе таканлаттармалла.

Колхоз правленийӗсен колхозсенче лашасем мӗнлине кашни уйӑхрах тӗрӗслесе пӑхса тухмалла. Ҫак ӗҫе уйхирӗҫ бригадирӗсене, конюхсене, зооветработниксене тата лашапа ӗҫлекен колхозниксене явӑҫтармалла. Лашасем мӗнлине кура вӗсене лайӑх пӑхнӑшӑн тата тихасене тӗрӗс-тӗкӗл ҫитӗнтерсе пынӑшӑн конюхсене, лашапа ҫӳрекен колхозниксене, уйхирӗҫ бригадирӗсене ӗҫкунӗсем хушса памалла. Ҫавӑн пекех лашасемпе тихасене начар пӑхакансенчен ӗҫкунӗсем катса юлмалла.

Лашасемпе тӗрӗс усӑ курнине контрольлесе тӑрассине ҫӑмӑллатас шутпа, райисполкомсен гужтранспорт енӗпе колхозсене нарядсем панӑ чухне лашасене ӗҫе ушкӑнӑн-ушкӑнӑн ямалла тӑвас пулать. Кашни уйрӑм колхозран каякан лашасене тӗрлӗ ӗҫсем тӑрӑх сапаласа пӗтермелле мар.

Лашасене нумайшарӑн тата чылай вӑхӑтлӑха вӑрман ӗҫне е нарядсем тӑрӑх ытти ӗҫсене янӑ чухне ҫав вӑхӑта валли ятарласа конюхсем-фуражирсем уйӑрмалла.

Кашни колхозрах вунӑкунлӑх срокра хӗллехи тапхӑр валли утӑ-улӑмпа тӗштырӑ фуражне кирлӗ таран пӗтӗмпех уйӑрса хумалла, ҫавӑн пекех тата ҫураки тапхӑрӗ валли апат-ҫимӗҫсен никам тӗкӗнмелле мар запасне туса хумалла. Утӑ-улӑма, уйрӑмах тӗштырӑ фуражне мӗнле упранине тата вӗсемпе мӗнле усӑ курнине ҫирӗппӗн тӗрӗслесе тӑмалла.

Кашни витерех шалти йӗркесен правилисене курӑнмалла вырӑнсене кӑларса ҫакмалла. Ҫав правилӑсенче лашасене тӑрантармалли, шӑвармалли, тасатмалли, витере пуҫтармалли йӗркесене тата вӑхӑта палӑртса хурас пулать.

Ӗҫ нумайланнӑ май кашни лашана нумай ӗҫ тивнӗ пирки райисполкомсемпе ВКП(б) райкомӗсен колхозсенче ӗҫлемелли вӑкӑрсене ҫитӗнтерессине уйрӑмах тимлӗн ҫавӑрӑнса пӑхмалла. Кашни колхозрах кирлӗ таран вӑкӑрсем уйӑрса хӑварса кастармалла, вӗсене кӳлсе ҫӳреме вӗрентмелле.

Кувакино районӗнчи чылай колхозсем колхозниксемпе рабочисенчен тата служащисенчен вӑкӑрсем сутӑн илсе, вӗсене ӗҫ валли ҫитӗнтерес тӗлӗшпе тӑвакан паха пуҫарӑва Совнаркомпа Обком бюровӗ ырланӑ тата ҫав мероприятие ытти колхозсенче те анлӑн ӗҫе кӗртсе пыма сӗннӗ.

Райсовет исполкомӗсен председателӗсемпе ВКП(б) райкомӗсен секретарӗсене 1943 ҫулхи январь уйӑхӗнче конюхсен районри семинарӗсене ирттерме хушнӑ. Ҫав семинарсенче лашасене пӑхас тата вӗсемпе усӑ курас ӗҫри обезличкӑна пӗтермелли мерӑсем ҫинчен сӳтсе явмалла. Конюхсен семинарӗсене ертсе пырас ӗҫе зоотехникӑпа ветеринари работникӗсене явӑҫтармалла.

Совет Информаци Бюровӗнчен

Январӗн 11-мӗшӗнчи каҫхи пӗлтерӳ

Январӗн 11-мӗшӗнче пирӗн войскӑсем **Ҫурҫӗр Кавказра**, наступлени туса пырса, **Георгиевск** хулипе чугунҫул узелне, **Минеральные Воды** хулипе чугунҫул узелне, **Пятигорск** хулипе чугунҫул станцине, **Кисловодск** хулипе чугунҫул станцине, **Железноводск** хулипе чугунҫул станцине, **Буденновск** хулипе чугунҫул станцине, **Карамык** тата **Виноградная** чугунҫул станцийӗсене, **Ачикулак, Архангельское, Александрийская** ятлӑ район центрӗсене, **Горячеводская, Свобода, Ново-Григорьевское, Прасковея, Константиновская** ятлӑ халӑх пурӑнакан пысӑк пунктсене тытса илнӗ.

Зимовники районӗнче пирӗн войскӑсем **Кутейниково** ятлӑ район центрне, **Иловайский, Жирный, Русский, Ново-Лоддин** ятлӑ халӑх пурӑнакан пунктсене тата **Куберле** ятлӑ чугунҫул станцине тытса илнӗ.

Дон шывӗн анатри районӗнче тата **Центральнӑй** фронтра пирӗн войскӑсем малтанхи еннеллех наступленилле ҫапӑҫусем туса пынӑ.

Пирӗн карапсем Хура тинӗсре противникӑн 4.000 тонна водоизмещениллӗ транспортне путарнӑ.

* * *

Январӗн 10-мӗшӗнче пирӗн авиаци чаҫӗсем фронтӑн тӗрлӗ участокӗсенче нимӗҫсене 40 самолет ытла пӗтерсе тӑкнӑ е сиенленӗ, артиллерин 6 батарейине пусарса лартнӑ, боеприпассен 2 складне сирпӗнтерсе янӑ, противникӑн пехотине пӗр батольона ҫити сапаласа янӑ, пӗр пайне пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Сталинградӑн заводсем вырнаҫнӑ районӗнче пирӗн подразделенисем противника тӗреклетнӗ чылай пунктсенчен хӗссе кӑларнӑ тата 6 урама гитлеровецсенчен тасатнӑ. Ҫав ҫапӑҫусенче нимӗҫсен салтакӗсемпе офицерӗсене 400 ҫынна ҫити пӗтерсе тӑкнӑ. Трофейӑсем тытса илнӗ тата тыткӑна илнисем пур.

* * *

Дон шывӗн анатри районӗнче пирӗн войскӑсем, малалла наступлени туса пырса, халӑх пурӑнакан темиҫе пункта йышӑнса илнӗ. Противник вӑйлӑн хирӗҫ тӑрать, контратакӑна пехотӑпа танксем кӗртсе ярать. Пӗр участокра пирӗн танковӑй часть, малалла куҫса пырса, тӑшман оборонин ҫирӗплетнӗ пункчӗсене йышӑнса илнӗ. 5 танка, артиллери батарейине, пулеметсемпе автоматсем нумай тытса илнӗ. Разведка тӑвакан отряд, Репенко юлташ командир пулса ертсе пынипе, противникӑн тылне сӑрхӑнса кӗрсе, нимӗҫсен пехотнӑй дивизийӗн штабӗ вырнаҫнӑ халӑх пурӑнакан пункта ҫӗмӗрсе кӗнӗ. Разведчиксем тӑшманӑн 100 салтакӗпе офицерне пӗтерсе тӑкнӑ, нимӗҫсен штабне ҫапса аркатнӑ, документсем тытса илсе хӑйсен чаҫне ӑнӑҫлӑнах тавӑрӑннӑ.

* * *

Центральнӑй фронтра совет войскисем хӑйсем ҫӗнсе илнӗ рубежсенче ҫирӗпленсе ларнӑ тата противникӑн контратакисене сире-сире пӑрахнӑ. Великие Луки хулинчен ҫурҫӗр-хӗвеланӑҫнерехре нимӗҫсен пехотнӑй полкӗ, 23 танк пулӑшса тӑнипе, атака тунӑ. Пысӑк ҫухатусем тӳссе, нимӗҫсем пирӗн подразделенисене кӑштах хӗсме пултарнӑ. Ҫав ҫапӑҫура темиҫе ҫӗр гитлеровеца тата нимӗҫсен танкӗсене пӗтерсе тӑкнӑ. Кӳршӗри участокра Терехин юлташ командир пулса тӑракан чаҫӑн позицийӗсене хирӗҫ нимӗҫсем контратака тунӑ. Пирӗн боецсем гитлеровецсене ҫывӑха янӑ та хӑватлӑн персе нимӗҫсен 5 танкне тата 2 ротӑна ҫити пехотине пӗтерсе тӑкнӑ. Тӑшмана малтанхи позицисем патнех сирсе ывӑтнӑ.

* * *

Ҫурҫӗр Кавказра пирӗн войскӑсем малалла ӑнӑҫлӑн куҫса пынӑ. Советӑн моторизованнӑй тата танковӑй чаҫӗсем, противникӑн Георгиевскпа Минеральные Воды хушшинчи вырӑна хӳтӗлесе тӑракан оборонине татса, каялла чакакан нимӗҫсене хӗссе пырса, ҫав хуласене ҫӗмӗрсе кӗнӗ те хаяр ҫапӑҫусем хыҫҫӑн вӗсене йышӑнса илнӗ. Пирӗн войскӑсем Кисловодск, Пятигорск, Железноводск хулисене йышӑнса илнӗ. ~~Танксене~~, орудисене, пехотӑн нумай тӗрлӗ хӗҫпӑшалӗсене, боеприпассен, продовольствин, запаслӑ пайсен тата ытти тӗрлӗ ҫар пурлӑхӗсен склачӗсене тытса илнӗ. Н-ски чаҫӑн боецӗсем нимӗҫсен салтакӗсемпе офицерӗсене 500 ҫынна ытла пӗтерсе тӑкнӑ тата халӑх пурӑнакан темиҫе пункта йышӑнса илнӗ. Нимӗҫсенне 4 танк, хӑйсем тӗллӗн куҫса ҫӳрекен 2 оруди, ултӑ кӗпҫеллӗ 5 миномет, 17 пулемет тата боеприпассен 2 складне тытса илнӗ. Гитлеровецсем контратака туса пӑхнӑ. Анчах та пирӗннисем минометсемпе пӑшалсенчен тата пулеметсенчен персе вӗсене сапаласа янӑ.

* * *

Минск облаҫӗнче кӗрешекен партизансен отрячӗ вунӑ кун хушшинче нимӗҫсен чӗрӗ вӑйпа хӗллехи тумтирсем турттарса пыракан 4 эшелонне сирпӗнтерсе янӑ. 7 паровоза тата 85 вагона ҫӗмӗрнӗ. Ҫапӑҫусенче тата крушенире противникӑн 660 салтакӗпе офицерне вӗлерсе пӗтернӗ. Пирӗн партизансен тепӗр отрячӗ район центрӗнче вырнаҫнӑ нимӗҫ гарнизонне кӗтмен ҫӗртен пырса тапӑннӑ. Совет патриочӗсем нимӗҫсен 80 салтакне вӗлерсе пӗтерсе нумай тӗрлӗ трофейӑсем тытса илнӗ.

* * *

Аяларахра нимӗҫсен фашистла мерзавецӗсем Ростов облаҫӗнчи Первомайски ялсоветӗнче тунӑ тискер ӗҫсем ҫинчен ҫырнӑ акта пичетлетпӗр: «Эпир аяларахра алӑ пуснисем ҫак акта ҫакӑн пирки ҫыратпӑр: гитлерла палачсем Первомайски ялӗнче Маньково-Березовски, Усть-Мечетски тата Россошь ятлӑ хуторсенчен илсе килнӗ мирлӗ ҫынсене 40 ҫынна персе пӑрахрӗҫ. Персе пӑрахнисем хушшинче 16—17 ҫулхи 6 ҫамрӑк пулнӑ. Сычевка ялӗнче нимӗҫсем Первомайски ялсовечӗн депутатне Трашенкӑна, тыткӑна илнӗ командира Комиссарова асаплантарнӑ хыҫҫӑн персе пӑрахрӗҫ те вӗсен виллисене ҫырмана ывӑтрӗҫ. Кунсӑр пуҫне, фашистла ирсӗрсем тыткӑна лекнӗ 6 красноармееца персе пӑрахрӗҫ. Хӗллехи сивӗре нимӗҫсем мӗнпур колхозниксене ачасемпе пӗрлех пӳртсенчен урамалла кӑларса ывӑтрӗҫ. Пире хамӑрпа пӗрле ҫимеллисем те, тумтирсем те илме ирӗк памарӗҫ». Акта ҫак колхозниксем алӑ пуснӑ: И. Шелепов, И. Савченко, К. Поляков, П. Сушенко, П. Жуков.

Январӗн 12-мӗшӗнчи ирхи пӗлтерӳ

Январӗн 12-мӗшӗ ыран тенӗ чух ҫӗрле пирӗн войскӑсем **Дон** шывӗн анатри районӗнче, **Центральнӑй** фронтра тата **Ҫурҫӗр Кавказра** малтанхи еннеллех ҫапӑҫса пынӑ.

Пирӗн летчиксем противникӑн пӗр портне тапӑннӑ чухне нимӗҫсен 5.000 тонна водоизмещениллӗ транспортне путарнӑ.

* * *

Сталинградӑн заводсем вырнаҫнӑ районӗнче пирӗн чаҫсем, штурмлакан группӑсене уйӑрӑлса кӗрешсе, противникӑн опорнӑй пункчӗсене пӗтерсе пынӑ. Пӗр участокра Обочкин юлташ командир пулса тӑракан подразделенин боецӗсем противник тӑракан вырӑна кӗрсе кайнӑ та 6 оруди, 3 миномет, темиҫе вуншар винтовка тата боеприпассен складне тытса илнӗ. Тепӗр участокра пирӗн артиллери противникӑн нумай дзочӗпе блиндажне пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Дон шывӗн анатри районӗнче пирӗн войскӑсем наступленилле ҫапӑҫусем туса пынӑ. Противник, совет чаҫӗсене малалла кайма чарас тесе, ҫапӑҫӑва пехотӑпа танксен пысӑк вӑйӗсене кӗртсе ярать. Пӗр участокра гитлеровецсем 100 танка яхӑн пухса тӑратнӑ та хаяр контратакӑсем тунӑ. Пирӗн чаҫсем противникӑн пур контратакисене те сирсе янӑ, 17 танк персе ҫӗмӗрнӗ тата нимӗҫ салтакӗсемпе офицерӗсене 300 ҫынна ытла пӗтерсе тӑкнӑ. Тепӗр участокра Н-ски чаҫӑн гвардеецӗсем юлашки икӗ кун хушшинче нимӗҫсен 6 танкне, 19 полевой тата 2 автоматла туппине, 34 пулеметне, 19 автомашинине, боеприпассен складне тата продовольстви складне тытса илнӗ.

* * *

Центральнӑй фронтра пирӗн войскӑсем малтанхи еннеллех ҫапӑҫса пынӑ. Великие Луки хулинчен кӑнтӑр-хӗвеланӑҫнерехри районра нимӗҫ командованийӗ, ҫынсемпе техника тӗлӗшӗнчен питех те пысӑк ҫухатусем тӳснине пӑхмасӑрах, контратакӑна пехотӑпа танксен йышлӑ вӑйӗсене кӗрте-кӗрте ярать. Пирӗн чаҫсем гитлеровецсен контратакисене сире-сире ярса, тӑшмана питӗ пысӑк ҫухатусем тӳстереҫҫӗ. Нимӗҫсен пӗр участокра кӑна 500 салтакпа офицера ҫити вилнӗ. 75 нимӗҫе тыткӑна илнӗ. Тепӗр участокра пирӗн боецсем нимӗҫсен 11 танкне пӗтерсе тӑкнӑ. Унсӑр пуҫне совет подразделенийӗсем тӑшман автоматчикӗсен ротине ҫавӑрса илнӗ те пӗтӗмпех пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Ҫурҫӗр Кавказра пирӗн войскӑсем ӑнӑҫлӑн наступлени туса пынӑ. Пирӗн моторизованнӑй тата танковӑй подразделенисем Минаральные Воды хулине вӑркӑнса кӗрсе кайнӑ вӑхӑтра чугунҫул станцинче нимӗҫсен войскӑсемпе ҫар пурлӑхӗ тиесе ӑсатма хатӗрлесе хунӑ икӗ эшелонӗ тӑнӑ. Совет боецӗсем тӑшманӑн вагонсенчи салтакӗсене пӗтерсе тӑкнӑ та эшелонсене тытса илнӗ. Тепӗр участокра Н-ски кавалерийски часть, противникӑн оборонине ҫӗнтерсе, 20 километр малалла кайнӑ. Тухимар даннӑйӗсем тӑрӑх, 400 гитлеровеца ытти пӗтерсе тӑкнӑ. 9 оруди, 26 автомашина, 15 миномет, 19 пулемет, 34 противотанковӑй пӑшал тата 300 винтовкӑпа автомат тытса илнӗ. Ҫав участокра 200 гитлеровеца ытла тыткӑна илнӗ.

* * *

Ҫурҫӗр-Хӗвеланӑҫ фронтӗнче летчик-истребительсем Смирнов, Угрянский, Родин, Грачев юлташсем нимӗҫсен «Мессершмитт» йышши 8 самолечӗпе ҫапӑҫма тытӑннӑ. Совет летчикӗсем противникӑн 4 самолетне пӗтерсе тӑкса хӑйсен аэродромне ӑнӑҫлӑнах вӗҫсе тавӑрӑннӑ.

* * *

Сумы облаҫӗнче кӗрешекен отрядри партизансен пӗр ушкӑнне венгерецсен роти ҫавӑрса илнӗ пулнӑ. Совет патриочӗсем хӑйсене йӗри-тавра хӳтӗлессине организациленӗ те, противника ҫывӑхах ярса ун ҫине пеме тытӑннӑ. Ҫапӑҫура фашистсен 44 ҫын вилсен, вӗсем каялла чакнӑ. Украинӑри партизансен «За родину» ятлӑ отрячӗ 7 кун хушшинче нимӗҫсен 177 салтакӗпе офицерне, пӗр бронемашинине, темиҫе автомашинине тата продовольствин 2 складне пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Аяларахра Ростов облаҫӗнчи Большински ялсоветӗнчи «Свободный труд» колхозра нимӗҫсен фашистла ирсӗрӗсем ҫаратни ҫинчен ҫырнӑ акта пичетлетпӗр. Нимӗҫ захватчикӗсем ҫав колхозран 166 ысна, 95 пуҫ мӑйракаллӑ шултра тата вак выльӑх, 897 пуҫ кил-ҫи кайӑк-кӗшӗк, 452 центнер хӗвелҫавӑрӑнӑш, 200 центнер сӗлӗ, 300 центнер тулӑпа урпа илсе кайнӑ. Гитлерла бандитсем колхоза 151.910 тенкӗлӗх сиен кӳтартнӑ. Кунсӑр пуҫне вӗсем колхозниксене ҫаратса тухнӑ, вӗсенчен атӑ-пушмаксем, тумтирсем тата ытти хаклӑ япаласем туртса илнӗ. Акта колхоз председателӗ Метайводин тата бухгалтерӗ Хрусталев алӑ пуснӑ.

* * *

Югославири партизансем пӗр хулашӑн пынӑ ҫапӑҫура противникӑн 2 пин ҫынтан тӑракан гарнизонне аркатса тӑкнӑ. Партизансем нумай ҫынна, ҫав шутра нимӗҫ полковникне тата тӑшманӑн ытти офицерӗсене те, тыткӑна илнӗ. Партизансен аллине йышлӑ трофейӑсем лекнӗ, вӗсем тӗмӗн чухлӗ оруди, ҫав шутра 4 гаубица, 3 противотанковӑй тупӑ, ҫавӑн пекех тата 8 паровоз, 30 вагон, снарядсемпе ытти ҫар пурлӑхӗ нумай тытса илнӗ.

Танксен колоннисене тума республика 44 миллион тенкӗ ытла укҫа хывнӑ

Танксен «Колхозник Чувашии» тата «Тракторист Чувашии» колоннисене тума укҫа пухас ӗҫ республикӑра пысӑк ҫӗкленӳпе пулса пырать. Республикӑри ӗҫҫыннисем,—ваттисем те, ҫамрӑккисем те,—тӑшмана ҫӗмӗрсе тӑкма Хӗрлӗ Ҫара мӗнпур вӑйпа пулӑшма тӑрӑшаҫҫӗ. Вӗсем хӑйсен перекетленӗ укҫине Хӗрлӗ Ҫар валли боевой машинӑсем тума хавасланса параҫҫӗ.

Танксен колоннисене тума укҫа пухас ӗҫре республика чылаях пысӑк ҫитӗнӳ турӗ. Сталин юлташ пирӗн республикӑри колхозниксене саламланипе хавхаланса, республикӑри ӗҫҫыннисем январӗн 11-мӗшӗ тӗлне танксен колоннисене тума 44 миллион та 241 пин тенкӗ укҫа хывнӑ, вӑл шутран танксен «Колхозник Чувашии» колоннине тума 42 миллион та 306 пин тенкӗ тата танксен «Тракторист Чувашии» колоннине тума пӗр миллион та 935 пин тенкӗ хывнӑ. Ҫак ӗҫре Пӑрачкав районӗ малта пырать, унта 3.171.000 тенкӗ пухнӑ. Иккӗмӗш вырӑна Улатӑр районӗ, виҫҫӗмӗш вырӑна Шупашкар районӗ, тӑваттӑмӗш вырӑна Вӑрнар районӗ йышӑнаҫҫӗ. Вӗсем кашниех 2 миллионран иртерсе укҫа пухнӑ.

Танксен колоннисене тума укҫа пухас ӗҫре Шӑмӑршӑ, Хӗрлӗ Чутай, Йӗпреҫ районӗсем халӗ те ~~юлса пыраҫҫӗ~~. Сӑмахран, Шӑмӑршӑ районӗ январӗн 11-мӗшӗ тӗлне танксен «Колхозник Чувашии» колоннине тума 633.000 тенкӗ, танксен «Тракторист Чувашии» колоннине тума 28.000 тенкӗ ҫеҫ пухнӑ.

Пирӗн мухтавлӑ Хӗрлӗ Ҫар фронтра ҫӗнӗ ҫӗнтерӳсем туса пырать. Ҫав ҫӗнтерӳсем ӗҫҫыннисене савӑнтараҫҫӗ, вӗсен политикӑллӑ активлӑхне ҫӗклеҫҫӗ. Ҫак активлӑхпа усӑ курса, партипе совет организацисен танксен колоннисене тума укҫа пухас ӗҫе вӑйлатнӑҫемӗн вӑйлатса пымалла

МТС КОЛЛЕКТИВӖН ПАТРИОТЛА ҪӖНӖ ПУҪАРӐВӖ

Пирӗн МТС коллективӗ патриотла ҫӗнӗ пуҫару турӗ. Хӗрлӗ Ҫар отечественнӑй вӑрҫӑ фрончӗсенче ҫитӗнӳсем туни ҫине ответлесе, МТС-ри трактористсемпе трактористкӑсем комбайнерсемпе вӗсен помощникӗсем тата тракторист курсӗнче вӗренекенсем. Сталинграда паттӑррӑн хӳтӗлекен геройсем валли самолетсен «Тракторист Янтиковской МТС» ятлӑ боевой звенине тума 400.000 тенкӗ укҫа хывма пулчӗҫ. Трактор бригадин бригадирӗсем А. Мухин, И. Петров, трактористсем А. Баданов, Г. Сорокин, В. Чичканов, Д. Арапов, П. Ермолаева, Я. Чернов сав самолетсене тунӑ ҫӗре кашниех 10.000-шер тенкӗ хываҫҫӗ. Укҫа пухас ӗҫ анлӑн сарӑлса пырать. Январӗн 7-мӗшне 65.000 пухса хывнӑ та ӗнтӗ. Стахановка-трактористка Анна Иванова 5.290 тенкӗ, трактор бригадин бригадирӗ Иван Егоров 4.000 тенкӗ, комбайнер Захар Петров 2.083 тенкӗ, комбайнер Василий Чичканов 3.500 тенкӗ, комбайнер Владимир Семенов 2.200 тенкӗ укҫа хывнӑ.

Самолетсем тӑвас ӗҫе курсантсем те активлӑн хутшӑнаҫҫӗ. Вӗсем 3.000 тенкӗ пухнӑ. Укҫа пухса хывас ӗҫе январӗн 15-мӗшне вӗҫлесе ҫитеретпӗр.

В. ЧЕРНОВ,

Вуншар пин тенкӗ хываҫҫӗ

СӖНТӖР, январӗн 12-мӗшӗ. (**Телефонпа**). Сталин юлташӑн саламлӑ телеграммисене илнӗ хыҫҫӑн районри колхозниксемпе колхозницӑсем хушшинче танксен колоннисене тума укҫа пухас ӗҫ татах та вӑйланчӗ. Паянхи кун тӗлне районра танксен «Колхозник Чувашии» колоннине тума 1.565.000 тенкӗ, «Тракторист Чувашии» колоннине тума 83.000 тенкӗ пухнӑ.

Боевой машинӑсем тума укҫа хывас ӗҫре районра «Новый путь» колхоз малта пырать, пурӗ вӑл 98.000 тенкӗ пухса панӑ.

Перекетленӗ укҫана Хӗрлӗ Ҫара парса пулӑшас ӗҫре коммунистсем чи лайӑх пример кӑтартаҫҫӗ. Машинно-тракторнӑй станцинчи парторганизаци членӗ — ВКП(б) кандидачӗ Е. Петров юлташ танксен «Тракторист Чувашии» колоннине тума 15.000 тенкӗ хывнӑ. Танксем тума ҫавӑн пекех бригадирсем И. Андреев—10.000 тенкӗ, Абрашов—8.000 тенкӗ панӑ.

Свердлов ячӗпе тӑракан колхоз председателӗ Д. Вязов юлташ 12.000 тенкӗ, «Колос» колхозри бригадир М. Бочков 10.000 тенкӗ, «Марксист» колхоз председателӗ Г. Горланов юлташ—5.000 тенкӗ хывнӑ.

Ҫак йывӑр кунсенче пионерсем те фронта мӗнпур вӑйран пулӑшаҫҫӗ. «Гигант» колхозри пионер Е. Ситников ҫуллахи каникул вӑхӑтӗнче ӗҫлесе 40 ӗҫкунӗ тунӑ. Ӗҫкунӗпе илнӗ тырӑран 2 пӑтне вӑл Хӗрлӗ Ҫар фондне хыврӗ тата самолетсен «Комсомолец Чувашии» эскадрильи валли 1.000 тенкӗ укҫа пачӗ.

Г. АЛЕКСЕЕВ,
ВКП(б) райкомӗн секретарӗ

Боевой самолетсен „Комсомол Чувашии“ эскадрильине тума

ҪӖМӖРЛЕ январӗн 12-мӗшӗ. (**Хамӑр корр.**). Хулари ӗҫҫыннисем, Чкаловски районри «РОКК» колхоз ҫамрӑкӗсен пуҫарӑвне ырласа, боевой самолетсен «Комсомол Чувашии» эскадрильине тума 48.850 тенкӗ укҫа хыврӗҫ. Комбинатра ӗҫлекен ҫамрӑксем боевой самолетсен эскадрильине тума пӗр кун хушшинче 26.000 тенкӗ пухса пачӗҫ, пурӗ 105.000 тенкӗ пама пулчӗҫ.

Суту-илӳ организацийӗнче ӗҫлекен ҫамрӑксем самолетсем тума 15.000 тенкӗ, райисполкомра ӗҫлекенсем 2.500 тенкӗ пухса панӑ.

Хӗрлӗ Ҫар валли боевой самолетсемпе танксем тума укҫа пухас ӗҫ районри колхозсенче те анлӑн сарӑлчӗ. Колхоз ҫамрӑкӗсем самолетсен эскадрильине тума пиншер тенкӗ параҫҫӗ. Январӗн 11-мӗшӗ тӗлне боевой самолетсен «Комсомол Чувашии» эскадрильине тума районри ӗҫҫыннисем Государство банкне 170.000 тенкӗ хыврӗҫ.

Укҫа нумайрах хывнӑ колхозсем

ВӐРМАР, январӗн 12-мӗшӗ. (**Телефонпа**). Районри колхозниксемпе колхозницӑсем танксен «Колхозник Чувашии» колоннине тума 1.300.000 тенкӗ хывнӑ. Уйрӑм колхозсенчен ҫаксем малта пыраҫҫӗ: «Аниш» колхоз—100.000 тенкӗ хывнӑ, «Дружба»—75.000 тенкӗ, «Маяк»—55.000 тенкӗ, Вӑрмарти «Большевик»—52.000 тенкӗ тата «Аракуҫ»—50.000 тенкӗ хывнӑ.

И. РОМАНОВ,
ВКП(б) райкомӗн секретарӗ.

Чăваш АССР Совнаркомĕнче

Чăваш АССР Совнаркомĕ вырăнти топливăна хатĕрлес тата турттарса кăларас тĕлĕшпе пыракан социализмлă ăмăртăвăн 1942 çулхи декабрьти итогĕсене, çавăн пекех тата вырăнти промышленность предприятисемпе промысла коопераци артелĕсен ăмăртăвĕн çав вăхăт хушшинчи итогĕсене пăхса тухнă.

Совнарком çапла йышăннă:

ВЫРĂНТИ ТОПЛИВĂНА ХАТĔРЛЕС ТАТА ТУРТТАРСА КĂЛАРАС ЕНĔПЕ

Вырăнти топливăна хатĕрлес тата турттарса кăларас тĕлĕшпе пыракан 1942 çулхи декабрьти социализмлă ăмăртура вырăнти топливо промышленность управленийĕн Сĕнтĕрвăрринчи, Çĕрпўри, Етĕрнери леспромхозĕсем, «Чувашлесзагăн» Шăхасан, Первомайски районсенчи хатĕрлев конторисем мала тухнă.

Сĕнтĕрвăрринчи леспромхоз декабрь уйăхĕнче вырăнти топливăна хатĕрлемелли плана 100 процент, турттармалли плана 165,5 процент тултарнă. Чăваш АССР Совнаркомĕн куçса çўрекен Хĕрлĕ ялавне леспромхоз аллинчех хăварма тата ăна ĕçре палăрнă рабочисене, инженерла-техникла работниксене, служащисене премилемешкĕн 15 пин тенкĕ укçа пама йышăннă. Çавăн пекех Совнарком Сĕнтĕрвăрри райсовет исполкомĕн председательне Я. Г. Маклашкин, леспромхоз директорне А. С. Смирнов юлташсене, вĕсем тăваттăмĕш кварталта вутă хатĕрлемелли плана хатĕрлес енĕпе 122,2 процент, турттарас енĕпе 175,1 процент тултарнăшăн, леспромхоза панă средствăсенчен кашнине уйăхри ĕçукçи чухлĕ премилеме йышăннă.

Ăмăртури пĕрремĕш вырăна Çĕрпў леспромхозĕ йышăннă. Совнарком леспромхоза ĕçре палăрнă рабочисене, инженерла-техникла работниксене тата служащисене премилемешкĕн 10 пин тенкĕ преми пама йышăннă. Унсăр пуçне Совнарком Çĕрпў райсовет исполкомĕн председательне Н. С. Хабаров, Çĕрпў леспромхоз директорне К. Л. Кагановский юлташсене, вĕсем тăваттăмĕш кварталта вутă хатĕрлемелли плана хатĕрлес енĕпе 130,6 процент, турттарас енĕпе 138,6 процент тултарнăшăн, леспромхоза панă средствăсенчен кашнине уйăхри ĕçукçи чухлĕ премилеме йышăннă.

Ăмăртури иккĕмĕш вырăна Етĕрне леспромхозĕ (директорĕ Ф. И. Игнатьев юлташ, райсовет исполкомĕн председателĕ Агеев юлташ) тата Шăхасан районĕнчи вăрман хатĕрлекен контора (директорĕ В. И. Никитин юлташ, райсовет исполкомĕн председателĕ Скворцов юлташ), Первомайски районри контора (директорĕ И. А. Куприянов юлташ, райсовет исполкомĕн председателĕ Васильков юлташ) йышăннă. Совнарком вĕсен ĕçре палăрнă рабочийĕсене, инженерла-техникла работникĕсене тата служащийĕсене премилемешкĕн çав предприятисене кашнинех 5-шер пин тенкĕ укçа пама йышăннă.

Совнарком декабрь уйăхĕнче Тăвай леспромхозĕпе Элĕк районĕнчи вăрман хатĕрлекен контора лайăх ĕçленине палăртнă.

Çакăнпа пĕрлех Совнарком декабрь уйăхĕнче вырăнти топливăна хатĕрлес тата турттарса кăларас тĕлĕшпе Шупашкар, Çĕмĕрле леспромхозĕсем, Ишлей, Йĕпреç тата Кувакино районĕсенчи вăрман хатĕрлекен конторăсем начар ĕçленине палăртнă.

ВЫРĂНТИ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ЕНĔПЕ

Чăваш АССР вырăнти промышленность предприятийĕсен социализмлă ăмăртăвĕнчи 1942 çулти декабрьти итогсем тăрăх Альгешевăри карзинкă çыхакан «Бассон» фабрика, Шăмăршă районĕнчи промкомбинат тата уйрăм çынсем валли тумтир çĕлекен Шупашкарти мастерской мала тухнă.

Альгешевăри карзинкă çыхакан «Бассон» фабрика декабрьти ĕçсен планне мĕнпур продукци енĕпе 158,9 процент тултарнă, пĕрремĕш сортлă продукци туса кăларассине 95,8 процент таран ўстернĕ, чĕртавара 401 килограмм перекетленĕ. Чăваш АССР Совнаркомĕн куçса çўрекен Хĕрлĕ ялавне Шупашкарти техно-ткацки фабрикăран илсе, Альгешевăри карзинкă çыхакан «Бассон» фабрикăна (директорĕ Егоров, парторгĕ Малькова, фабком председателĕ Седова юлташсем) тата социализмлă ăмăртура палăрнă работниксене премилемешкĕн укçан 15 пин тенкĕ пама йышăннă.

Шăмăршă районĕнчи промкомбинат (управляющийĕ Карпов, райсовет исполкомĕн председателĕ Космовский юлташсем) декабрьти ĕçсен планне мĕнпур продукци енĕпе 123 процент, куллен кирлĕ таварсем енĕпе 128,6 процент тултарнă, мĕнпур продукци туса кăларассине, ноябрьтипе танлаштарсан, 60 процент ўстернĕ. Совнарком промкомбинатăн социализмлă ăмăртура палăрнă работникĕсене премилемешкĕн 10 пин тенкĕлĕх пĕрремĕш преми пама йышăннă.

Шупашкарти уйрăм çынсем валли тумтир çĕлекен мастерской (директорĕ Стайнова юлташ) декабрьти ĕçсен планне мĕнпур продукци енĕпе 128,5 процент тултарнă, продукци туса кăларассине, ноябрьтипе танлаштарсан, 43 процент ўстернĕ. Совнарком мастерскойăн социализмлă ăмăртура палăрнă работникĕсене премилемешкĕн 5 пин тенкĕлĕх иккĕмĕш преми пама йышăннă.

Совнарком декабрь уйăхĕнче Улатăр хулинчи промкомбинат, Çĕмĕрле, Етĕрне, Ишлей, Советски, Октябрьски районсенчи промкомбинатсем тата уйрăм çынсем валли атă-пушмак çĕлекен Шупашкар хулинчи мастерской лайăх ĕçленине палăртнă.

Çакăнпа пĕрлех Совнарком декабрь уйăхĕнче Первомайски, Елчĕк, Хĕрлĕ Чутай, Красноармейски районсенчи промкомбинатсем тата Шупашкар хулинчи промкомбинат питĕ начар ĕçленине палăртнă.

ПРОМЫСЛА КООПЕРАЦИ ЕНĔПЕ

Чăваш АССР промысла коопераци артелĕсен социализмлă ăмăртăвĕнче 1942 çулхи декабрьти итогсем тăрăх Октябрьски районри «Труд», Шупашкарти «Красный мебельщик» тата Канашри «Авангард» артельсем мала тухнă.

Караньялĕнчи «Труд» артель (правлени председателĕ Мокеев) декабрьти ĕçсен планне мĕнпур продукци енĕпе 184 процент, куллен кирлĕ таварсем енĕпе 223,2 процент, оборонăллă продукцисем енĕпе 185,6 процент тултарнă. Совнарком хăйĕн куçса çўрекен Хĕрлĕ ялавне «Труд» артелĕн аллинчех хăварма тата ăна социализмлă ăмăртура палăрнă работниксене премилемешкĕн 15 пин тенкĕ награда пама йышăннă.

Шупашкарти «Красный мебельщик» (правлени председателĕ Егоров) декабрьти ĕçсен планне мĕнпур продукци енĕпе 122,5 процент, куллен кирлĕ таварсем енĕпе 318,7 процент, оборонăллă продукци енĕпе 138 процент тултарнă. Совнарком артельри социализмлă ăмăртура палăрнă работниксене премилемешкĕн 5 пин тенкĕ преми пама йышăннă.

Канашри «авангард» артель (правлени председателĕ Васильев) декабрьти ĕçсен планне мĕнпур продукци енĕпе 119,7 процент, куллен кирлĕ таварсем енĕпе 151,6 процент тултарнă. Совнарком артельри социализмлă ăмăртура палăрнă работниксене премилемешкĕн 5 пин тенкĕ преми пама йышăннă.

Совнарком декабрь уйăхĕнче **Промсоюз** енĕпе Куславкка районĕнчи Киров ячĕпе тăракан, Кувакино районĕнчи «XIX лет Октября», Шăхасан районĕнчи «Сталь» тата Шупашкар хулинчи «Пекарь» артелĕсем;

Швейпромсоюз енĕпе Вăрмар районĕнчи Осипенко ячĕпе тăракан артель, Çĕрпўри профшкула, Куславкка районĕнчи «Прогресс», Сĕнтĕр районĕнчи «Тĕрлекен», Сĕнтĕрвăрри районĕнчи Клара Цеткин ячĕпе тăракан артельсем;

Древпромсоюз енĕпе Октябрьски районри «Ширпотреб» артель, Сĕнтĕрвăрри районĕнчи Астакасси артелĕ, Сĕнтĕр районĕнчи «Дружба» тата Етĕрне районĕнчи «Красный яр» артельсем лайăх ĕçленине палăртнă.

Çавăнпа пĕрлех Совнарком декабрь уйăхĕнче **Промсоюз** енĕпе Шупашкарти «Кожупряжь», Вăрнар районĕнчи «Скороход», Ишлей районĕнчи Партин XVIII-мĕш съезчĕ ячĕпе тăракан артельсем;

Швейпромсоюз енĕпе Елчĕк районĕнчи Тойдеряково артелĕ, Шупашкар районĕнчи «Паха тĕрĕ» артель;

Древпромсоюз енĕпе Первомайски районри Сигач, Сĕнтĕрвăрри районĕнчи Новински артельсем начар ĕçленине палăртнă.

Совнарком тата Тарпромсоюз системине кĕрекен артельсем уйрăмах начар ĕçленине палăртнă.

Ирĕке кăларнă хулара

ЭЛИСТА. (ТАСС). Калмыки столици çинче каллех Советсен Хĕрлĕ ялавĕ вĕлкĕшсе тăрать.

Хăйсем хуçаланнă вăхăтра гитлерла бандитсем çак чечекленекен хулана ванчăксен купи туса хунă. Пурăнмалли икĕ хутлă тата виçĕ хутлă çуртсене, [illegible] больницине, тубдиспансера, медицина техникумне, гостиницăна, ачасен яслисемпе сачĕсене, типографие, авторемонтнăй мастерскойне, агитпункта, 4 шкула, магазинсене пурне те çунтарса янă.

Фашистла ирсĕрсем Элиста хулине тĕрме туса хунă. Унта пурăнакансем пушхирсенче тата землянкăсенче пытаннă.

Хĕрлĕ Çар килнĕ хыççăн кунта пурнăç каллех чĕрĕлсе кайрĕ. Армана ĕçе янă, машинно-тракторнăй мастерской ĕçлеме тытăннă, столовăй, больницăпа поликлиникăна уçнă, кинотеатрта «День войны», «Парень из нашего города» т. ыт. картинăсене кăтартаççĕ. Хула çывăхĕнчи Ленин ячĕпе тата Сталин ячĕпе тăракан колхозсем çуракина хатĕрленеççĕ: вăрлăх пухаççĕ, ялхуçалăх инвентарĕсене юсаççĕ.

Хулара нумай çынлă митинг пулса иртнĕ. Элиста хулинчи ĕççыннисем хăйсене ирĕке кăларакан Хĕрлĕ Çара хĕрўллĕн саламланă тата Сталин юлташ патне ямалли çырăва пысăк çĕкленўпе йышăннă.

Пирĕн землякем

Кўршĕсем

Г. Н. НИКОЛАЕВ юлташ.

Ф. А. АРСЕНТЬЕВ юлташ.

Иккĕшĕ те вĕсем ачаран пĕрле выляса ўснĕ. Вĕсен пўрчĕсене хушăра ларакан икĕ пўрт çеç уйăрса тăрать. Салугино (Советски район) ялĕнчи Герасим Николаевпа Фома Арсентьев пултаруллă çамрăксем пулнă. Вĕсем пĕр шкул сакки çинчех ларса вĕреннĕ.

Ўснĕ те икĕ юлташ пиçĕхсе пынă. Вуншар çул каялла çаврăнса пăхнă та хăйсен ачаллăхĕн савăнăçлă йĕрĕсене курнă. Ача чух алăра пулнă йĕлтĕр-коньки, сунашка вырăнне халĕ вĕсен ĕçхатĕрĕсем пулнă, ытти çынсем пекех колхоз ĕçне тунă, чечеклĕ стройшăн ĕçленĕ.

Элир лăпкă та мирлĕ пурнăçпа пурăнаттăмăрччĕ. Анчах та сĕмсĕр Гитлер çавна пăсма хăйрĕ. Германие хирĕç вăрçă пуçланнă икĕ уйăх çитсен Герасим Николаев, колхоз ĕçне вăхăтлăха хăварса, тискер тăшмана хирĕç кĕрешме фронта каять. «Султалăк каялла Николаев чăваш çĕршывĕнчи хăйĕн колхозне хăварса фронта килчĕ...—тесе çырнă фронтра тухакан хаçатра.—Винтовкăран персе, хăюллă снайпер 30 гитлеровеца тирпейлерĕ».

Малалла çапла çырнă:

«Манăн винтовка пĕр чарăнусăр перет. Персе яратăн та—фрица вилĕм тивет. Ăна лайăх пăхатăп, çавăнпа та вăл тўрĕ перет, — каласа парать Николаев.

Пултăруллă снайпертан стрелоксем тăшмана мĕнле тĕл пемелли çинчен ыйтсан, Николаев васкамасăр калать:

— Винтовкăна юрат — вăл та сана юратать. Лайăх хўтĕленме пĕл, кашни тĕм хушши мĕн чухлĕ пулнине пĕл. Унчухне вара фрицсене лайăх ăшалама пулать».

Командир Фома Арсентьев та тăшмана хирĕç, Николаев пекех, ăста кĕрешет. Малтан вăл Лăпкă океан çинчи флотра пулнă, халĕ Карели фронтĕнче çапăçать. Вăл командовани заданийĕсене пурнăçлас ĕçре лайăх тĕслĕхсем кăтартнă. Хăйĕн пăшалĕнчен персе, Арсентьев юлташ пире чура тума килекен фрицсене нумай пĕтерсе тăкнă. Унăн ячĕ чаçри юлташĕсем хушшинче пысăк чыслăхпа çўрет.

Хĕрлĕ Çара кайиччен Герасим Николаевпа Фома Арсентьев нимĕн енĕпе те палăрса тăман теме пулать. Николаев колхозра бригадир пулса ĕçленĕ, Арсентьев колхозри пулăшу кассинче тата комсомол организацин секретарĕнче ĕçленĕ. Вăрçă çулĕ тăрăх утса тухса, вĕсем хăйсен пурнăçĕнче пысăк улшăнусем турĕç. Çапăçу вăхăтĕнче большевикла парти ретне кĕнĕ. Вĕсем иккĕшĕ те тăван çĕршыв умĕнче пысăк ĕçсем тунине вĕсен кăкăрĕсем çинчи «За отвагу» медальсем лайăх кăтартса параççĕ.

Малтан, колхозра чух, икĕ юлташ кўршĕллĕ пулнă пулсан, халĕ вĕсен хушши инçе. Анчах тăшмана тĕппипех пĕтерсе тăкас кăмăл, тĕрĕслĕхлĕ вăрçăн фронтĕнче çапăçни çав кўршĕлĕхпе туслăха нихăçан та сўхатмасть.

ЯКОВ СИГАЙ,
Ник. ПАХОМОВ.

Вагонсем юсакан завод коллективĕн обязательстви

КАНАШ, январĕн 12-мĕшĕ. (**Телефонпа**). Малта пыракан 172-мĕш номерлĕ завод коллективĕ Хĕрлĕ Çар 25 çул тултарнине производствăри çĕнĕ çитĕнўсемпе кĕтсе илме чĕнсе каланине вагонсем юсакан заводри кашни цехрах сўтсе-яврĕç. Хĕрлĕ Çар 25 çул тултарни ячĕпе пыракан социализмлă ăмăртăва хутшăнса, цехсен коллективĕсем хăйсем çине татăклă обязательствăсем илчĕç.

Уйрăм цехсен обязательствисене пĕтĕçтерсе, завод коллективĕ хăйĕн социализмлă ăмăрту договорне йышăннă. Вăл договор тăрăх, заводри рабочисем, служащисем тата инженерла-техникла работниксем вагонсем юсамалли плана ирттерсе тултарма, Хĕрлĕ Çар 25 çул тултарнă тĕле планран ирттерсе 20 процент чухлĕ продукци пама, таварăн хăйне ларакан хакне 4 процент чухлĕ чакарма, электроэнергине планпа пăхнинчен 10 процент чухлĕ сахалтарах расходлама пулаççĕ.

Халĕ заводра çак обязательствăсене пурнăçа кĕртессишĕн хĕрў ĕç пырать.

Г. СОРОКИН.

Ялхуçалăхĕнчи работниксен научнăй конференцийĕ

Çак кунсенче ялхуçалăхĕнчи работниксен наукăпа производство ыйтăвĕсем тăрăх конференци пулса иртрĕ. Конференцие чăвашсен ялхуçалăх институчĕ пухнă. Конференци ĕçĕсене ялхуçалăх институчĕн профессорĕсемпе преподавателĕсемсĕр пуçне, Çĕрпўри селекционнăй станцин, чăвашсен зоотехника енĕпе ĕçлекен опытнăй станцин научнăй работникĕсем, сортлă вăрлăхсем акса тăвакан участоксен агроперсоналĕ, Чăваш АССР Наркомземĕн агрономĕсемпе зоотехникĕсем тата ветврачĕсем, краеведени музейĕн научнăй работникĕсем, [illegible] Наркомпищепром инженерĕсем, Наркомземăн ветеринарипе бактериологи лабораторийĕн научнăй работникĕсем тата Наркомздравăн витаминсем енĕпе ĕçлекен научнăй работникĕсем, çавăн пекех тата вырăнсенчен килнĕ практикăллă ĕçри работниксем пулчĕç.

Конференци çĕр ĕç халăх комиссарĕн Малов юлташăн иртнĕ ялхуçалăх çулĕн итогĕсемпе 1943 çулхи задачăсем çинчен тунă доклачĕпе уçăлчĕ.

Чăвашсен ялхуçалăх институчĕн директорĕ Калинцев юлташ тухса каланинчен çакă курăнчĕ: иртнĕ çулта ялхуçалăх институчĕн тата республикăри ытти опытлă учрежденийĕсен научнăй работникĕсем колхозсемпе МТС-сенче пулса, ялхуçалăх ĕçĕсене тўрремĕнех хутшăнчĕç; çакă вăл асăннă конференцире ăслăлăх ыйтăвĕсене уçăмлă тĕллевпе лартса сўтсе-явма нумай пулăшрĕ.

Конференцин ĕçĕсенче Чăваш республикинче çĕнĕ культурăсем — сахăр кăшманĕ, кок-сагыз тата эмел курăкĕсем акса тăвас ыйтусем тĕп вырăн йышăнса тăчĕç. Сахăр кăшманĕ çинчен Л. А. Пельцих профессор тунă докладра, çавăн пекех вырăнсенчен килнĕ работниксем тухса каланă сăмахсенче çакă уçăмлăн курăнчĕ: Чăваш республикинче сахăр кăшманне ăнăçлăнах акса тума пулать, ăна гектартан 200 центнер с ытларах та туса илме май пур. Н. Тещенко инженер сахăр кăшманне Чăваш республикинче кустарлă меслетпе лартса тумалли майсем çинчен çутатса пачĕ. Конференци выставкинче сахăр кăшманĕнчен сироп, джем, повидло, тĕрлĕрен конфетсемпе премĕксем тунă тĕслĕхсене пурте интересленсе пăхрĕç. Вĕсене Чăваш АССР Наркомпищепром предприятийĕсенче туса хатĕрленĕ.

Каучук паракан питех те паха кок-сагыз культурине те иртнĕ çулта Чăваш республикинчи колхозсенче анлăн акса тунă. Опыт пулмасан пирĕн ку тĕлĕшпе йăнăшсем те пулнă. Çĕрпўри селекционнăй станцин научнăй сотрудникĕ С. Воробьев юлташ хăйĕн докладĕнче республикăри малта пыракан колхозсен кок-сагыз акса тăвас ĕçри опычĕпе пĕтĕçтерсе пачĕ. Çав колхозсем малтанхи çулах кок-сагыз тымарне гектартан 7—9-шар центнер туса илнĕ. Çак çĕнĕ ĕçĕн ăнăçлăхне татса паракан майсенчен пĕри вăл — кок-сагыз вăрлăхне сеялкăпа 20—45 сантиметрлă аллă йĕрсем хăварса акса, кок-сагыз калчисене куллен тимлĕн пăхса ўстерни пулса тăрать.

Чăваш республикинче эмел тумалли паха ўсентăрансем нумай çитĕнеççĕ. Вĕсене пухни çинчен краеведени музейĕн научнăй сотрудникĕ А. Н. Львова каласа пачĕ. Конференци выставкинче эмел тумалли ўсентăрансене, республикăра пухнăскерсене, кăтартса панă. Çав курăксем республикăра хăйсем тĕллĕн те нумай ўсеççĕ, вĕсене çавăн пекех тата акса тума та пулать. Çав курăксем фронтпа тыл валли паха эмелсем кўме пултараççĕ.

Конференцире ялхуçалăх наукисен кандидачĕн К. И. Наумовăн тата биологи наукисен кандидачĕн А. Д. Плотнева-Соколова юлташăн республикăра выльăх-чĕрлĕх апат-çимĕçĕн ресурсĕсене тăвасси çинчен тунă доклачĕсене пысăк интереспа итлерĕç. Хăйсем тĕллĕн ўсекен апат-çимĕç культурисем тĕлĕшпе республика пуянах мар, çавăнпа та асăннă культурăсене акса тăвас ĕç çине уйрăмах тимлĕн çаврăнса пăхмалла. Утă ытларах акса туни, утăра белоксем ытларах сыхласа хăварни, çавăн пекех паха силос хывни — тĕштырăсене выльăх апат-çимĕçĕ валли расходлассине чакарма май парать. Çав ыйтусемпе тунă докладсем выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес тĕлĕшпе тăракан ыйтусене тĕплĕн сўтсе-явма май пачĕç. Выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес тĕлĕшпе профессор Н. М. Замятин паха доклад туса пачĕ.

Кусемсĕр пуçне конференцире техникăллă наукăсен кандидачĕ Тарчевский юлташ тракторсен ĕç тухăçлăхне ўстерессипе тата горючи перекетлесси çинчен тунă доклада, Чăваш АССР Наркомземĕн инженерĕ Пикулев юлташ трактор деталĕсене юсаса çĕнетесси çинчен тунă доклада пысăк интереспа итлерĕç. Çав докладсем çакна уççăн кăтартса пачĕç: пирĕн МТС-семпе МТМ-сенчи стахановецсен тавçăрулăхĕпе пуçарулăхĕ тата пултарулăхĕ питех те пысăк; вĕсен ăсталăхĕ тракторсем валли çĕнĕ чаçсем тума, киввисене юсаса çĕнетме май парать.

Конференци пынă вырăнта пуян выставка пулчĕ. Выставкăра пирĕн республикăри ялхуçалăхĕ, вăрçă вăхăтĕнчи йывăрлăхсене пăхмасăрах, фронта ытларах пулăшассишĕн, ылханлă тăшмана хăвăртрах çапса аркатассишĕн ĕçлесе, питех те пысăк çитĕнўсем тунине кăтартса панă.

К. НАУМОВ,
Чăвашсен ялхуçалăх институчĕн доценчĕ.

Вырăнти удобренисене хатĕрлесе турттармалли уйăхлăх

Уя тислĕк нумайрах кăларар

СĔНТĔР, январĕн 12-мĕшĕ. (**Телефонпа**). Районри колхозсем уя кĕркуннеренпе 87.512 лав тислĕк кăларнă. Вырăнти удобренисене пухса хатĕрлемелли уйăхлăхра нумай колхозсем çак ĕçе тата вăйлатрĕç. Январĕн 1-мĕшĕпе 10-мĕшĕ хушшинче районри колхозсем уя татах 17 пин лав тислĕк, 1.240 лав торф кăларнă, 165 центнер кĕл, 21 центнер кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ пухса хатĕрленĕ. «Новый путь» колхоз иртнĕ вунă кун хушшинче уя 1000 лав тислĕк кăларнă. Ку тĕлĕшпе тата лайăхрах ĕçлекен колхозсем те пур. Тĕслĕхрен, «Колос» колхоз хăйĕн уйĕсене пурĕ 3.000 лав тислĕк кăларнă, 65 центнер кĕл пухса хатĕрленĕ. Çавăн пекех «Çĕнĕ Юнга», «1905-мĕш çул» колхозсем те уя тислĕк нумай кăларнă.

Анчах та, калас пулать, районри хăшпĕр колхозсем уйăхлăха халĕ те хутшăнман-ха. «Гигант», «Майăн 1-мĕшĕ» колхозсен руководителĕсем вырăнти удобренисене пухас тата уя кăларас ĕçе халĕ те тивĕçлĕ хак памаççĕ-ха. Ку колхозсем уя тислĕк пĕр лав та кăларман. Çакăнпа пĕрлех хăшпĕр колхозсем тислĕке уя кăларас ĕçре пысăк йăнăшсем туни те пулчĕ. Войков ячĕпе тăракан тата «Пахарь» колхозсенче малтанхи кунсенче уя кăларнă тислĕке лавăн-лавăн сапаласа пăрахнă. Ку йăнăша çийĕнчех тўрлетнĕ.

Уйăхлăхăн малаллахи кунĕсенче вырăнти удобренисене пухса уя кăларас ĕçе татах та вăйлатмалла. Уя тислĕк тата ытти удобренисем кăларса 1943 çулта тата вăйлăрах тырпул туса илессишĕн пыракан кĕрешўре кашни колхозăн хутшăнмалла.

М. УГОЛЬНИКОВ,
Сĕнтĕр райисполкомĕн председателĕ.

Райçĕрĕç пайĕн ĕçĕнче çаврăнăçулăх çук

ÇĔМĔРЛЕ, январĕн 10-мĕшĕ. (Хамăр корр.). Вырăнти удобренисене пухса уя кăларас тĕлĕшпе пыракан уйăхлăха уйрăм колхозсем активлăн хутшăнчĕç. Уя тислĕк, торф кăларма, кĕл, кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ пуçтарма тата минераллă удобренисем турттарса хатĕрлеме тылай колхозсем бригадăсемпе звеносем организациленĕ. Мыслери «Ударник» колхоз (председателĕ Клюков юлташ) уйăхлăхăн малтанхи кунĕнчех уя тислĕк кăларма 7 лаша уйăрчĕ. Февралĕн 1-мĕшĕччен колхоз уя мĕнпур тислĕке йăлтах кăларма шутлать. Паянхи куна вĕсем 200 лав ытла тислĕк тăкнă. Çак кунсенчех торф кăларма тытăнаççĕ.

Уйăхлăха хутшăннă хыççăн Ворошилов ячĕпе тăракан, «Красноармеец» колхозсем те ĕçре паллă улшăну турĕç.

Анчах та районри уйрăм колхозсем уйăхлăха ячĕшĕн çеç хутшăннă. Анат Кăмашари «Красный пахарь» колхоз (председателĕ Васильев юлташ) уя тислĕк кăларма 10 лаша уйăрнă та çакăнпа вара лăпланса ларнă, паянхи куна çитсе те уя тислĕк пĕр лав та тăкман. Чăваш Улхашри «Искра» колхозра та çавăн пекех. Колхоз председателĕ «тислĕк кăларма лашасем ерçмеççĕ», тесе ĕçе организацилемесĕр тăрать.

Уйăхлăха районри хăшпĕр колхозсем пачах та хутшăнман. Райçĕрĕç пайĕ çĕр колхозсем патне уйăхлăхра тумалли ĕçĕн заданине çитермен. Вырăнти удобренисене пухас ĕç епле пулса пынине учета илмеççĕ, колхозсенче ĕç епле пынине тĕрĕслемеççĕ.

Вырăс Улхашри «Лесной огонек» колхоз паянхи куна та уйăхлăха хутшăнман. Çуракине хатĕрленме тытăнман, ялсоветĕ те çуракине хатĕрленес тĕлĕшпе колхозсенче ĕç мĕнле пынипе интересленмест. Ялсовет председателĕ Казаков юлташ ВКП(б) Чăваш Обкомĕн решенийĕпе халĕ те паллашман, вăл вырăнти удобренисене хатĕрлесе уя кăларас енĕпе уйăхлăх пыни çинчен пĕлмест.

Х. ЛИСИН.

Ялсоветсем çуракине хатĕрленес ĕçпе интересленмен çĕрте

СОВЕТСКОЕ, январĕн 12-мĕшĕ. (**Телефонпа**). ВКП(б) Чăваш Обкомĕн 13-мĕш пленумĕ январĕн 1-мĕшĕччен пуçласа республикăри колхозсенче вырăнти удобренисене пухса хатĕрлес тата вĕсене уя кăларас тĕлĕшпе уйăхлăх ирттерме йышăнчĕ. Пленум ВКП(б) райкомĕсемпе райисполкомĕсене, çĕрĕç органĕсемпе ялсовет исполкомĕсене çак ĕçе конкретнă ертсе пыма хушрĕ. Çак кăтартăва Советски районри хăшпĕр ялсоветсенче шута илмен. Вĕсем пленум решенийĕсене пурнăçа кĕртме халĕ те тытăнман.

Тĕслĕхрен, Тораево ялсоветĕ (председателĕ Семенов юлташ) ку тĕлĕшпе колхозсене ертсе пымасть. Ялсоветне кĕрекен пилĕк колхозран пĕр колхоз çеç вырăнти удобренисем пухса хатĕрлес ĕçĕн графикне пурнăçласа пырать. Ытти колхозсем ку ĕçе пачах тытăнман.

Çавăн пекех Александровски ялсоветĕ те (председателĕ Романова юлташ) колхозсенче çуракине хатĕрленес ĕç мĕнле пынипе интересленмест. Ялсоветне кĕрекен «Ядро» колхоз уйăхлăха пачах хутшăнман, кĕркуннеренпе ку колхоз уя пĕр лав та тислĕк кăларман. Колхоз председателĕ Белов юлташ хăйĕн юлхавлăхне лашасем çуккипе витме хăтланать.

«Добролет» колхоз та ку таранччен уя пĕр лав тислĕк те кăларман, ытти удобренисене те пухма тытăнман.

Ф. Н.

—○—

Пĕлтерў

Январĕн 14-мĕшĕнче, каçхине 8 сехетре, Парткабинетăн лекцисем вуламалли залĕнче (Чувашская ур., 6) лекци пулать. Лекци теми:

«Фашизм — совесть ирĕклĕхне пăвакан»

Лекцие **Дунаевский** юлташ вулать.

Лекцие пурте кĕрсе итлеме пултараççĕ.

ВКП(б) Горкомĕн парткабинечĕ.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

Наркомпросом Чувашской АССР в городе Чебоксарах организуются **шестимесячные курсы** по подготовке учителей английского и французского языков для V — VII классов НСШ и СШ.

На курсы принимаются лица, владеющие одним из указанных языков в об'еме средней школы, без испытаний.

Принятые на курсы обеспечиваются стипендией и квартирными.

Заявления о зачислении на курсы направлять в Наркомпрос (гор. Чебоксары, ул. Чернышевского, 5) до 25 января 1943 г.

К заявлению должны быть приложены следующие документы: автобиография и аттестат об окончании средней школы.

Занятия на курсах начнутся с 1 февраля 1943 года.

Наркомпрос ЧАССР.

3—1

Центроэлектромонтаж в г. Чебоксарах и в г. Канаше производит **набор на курсы электромонтеров** по внутреннему электромонтажу фабрично-заводских предприятий и линий электропередачи.

Обучение теории и практике производится непосредственно на производстве.

Лица, принятые на курсы, обеспечиваются стипендией 150—200 руб., общежитием, питанием в столовой и рабочей карточкой.

С заявлениями обращаться:

г. Чебоксары, ул Ленина, дом № 11, «Центроэлектромонтаж».

г. Канаш, Текстильная фабрика, к начальнику участка «Центроэлектромонтажа».

2—1

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редакци секретарĕн — 4—26, промышленность пайĕн —3—99
ялхуçалăх пайĕн — 5—31, издательство конторин — 0—23.

НТ 1210
Типография №, Управления полиграф промышленности при СНК ЧАССР. Заказ № 2 Ф. 6. 58. 84 п.